

Obecné informace

Každý, kdo by chtěl uvádět houby do oběhu, je povinen složit zkoušky z jejich znalosti, aby nedošlo k ohrožení veřejného zdraví. Zkoušku tedy vykonávají osoby sbírající volně rostoucí houby určené k přímému uvádění do oběhu (na trhu, pro restaurace atd.)

Zájemci se každoročně mohou přihlásit na své příslušné krajské hygienické stanici (KHS) a o složení zkoušky se zde pokusit. V tomto článku vám předkládáme všechny náležitosti a studijní materiály, které budete k úspěšnému absolvování potřebovat.

Legislativa

Vyhláška [č. 475/2002 Sb.](#) stanovuje rozsah znalostí pro získání osvědčení prokazujícího znalost hub, způsob zkoušek, jakož i náležitosti žádosti a osvědčení.

Nová vyhláška [č. 397/2021 Sb.](#) stanovuje v §12 a §13 požadavky na jakost a skladování, přílohou č. 15 pak vyjmenovává seznam volně rostoucích hub povolených ke sběru. Dávejte prosím pozor, zda studujete z této aktuální vyhlášky, neboť po internetu kolují stále ještě informace zastaralé z vyhlášky předchozí, která již neplatí.

Přihlášky

Termíny zkoušek vypisuje každá KHS individuálně, sledujte jejich webové stránky, jedná se zpravidla o přelom měsíců května a června v daném roce. Každá KHS oznamuje pořádání zkoušek ve své vlastní režii a nabízí ke stažení formulář přihlášky. Některé kraje delegují pořádání zkoušek na sousední kraje, například Středočeský odkazuje do Prahy. Správní poplatek činí 500 Kč a je splatný až po úspěšném složení zkoušky, a to formou kolku nebo bankovního převodu, jehož náležitosti opět stanovuje každá KHS zvlášť.

- [Hlavní město Praha,](#)
- [Středočeský kraj,](#)
- [Moravskoslezský kraj,](#)
- [Pardubický kraj,](#)
- [Jihočeský kraj,](#)
- [Plzeňský kraj,](#)
- [Karlovarský kraj,](#)
- [Ústecký kraj,](#)
- [Liberecký kraj,](#)
- [Královéhradecký kraj,](#)
- [Pardubický kraj,](#)
- [Vysočina,](#)
- [Jihomoravský kraj,](#)
- [Olomoucký kraj,](#)
- [Zlínský kraj.](#)

Lékařské potvrzení

Přílohou přihlášky musí být potvrzení od praktického lékaře o tom, že žadatel je k této činnosti způsobilý, především jde o obecnou kontrolu zraku včetně barvocitu.

Rozsah zkoušky

Do roku 2021 si zájemci o složení zkoušky stanovovali okruhy, ze kterých chtěli zkoušku vykonat (mohli si vybrat konkrétní rody či skupiny, které chtějí uvádět na trh). Nyní jsou zkoušky kvůli zjednodušení a zkušenostem z praxe unifikované, tzn. zkouší se všechny povolené volně rostoucí druhy, vybrané jedovaté druhy. Pěstované druhy se již nezkouší.

Platnost

Získaná osvědčení se vydávají na dobu od dvou do deseti let, v závislosti na věku žadatele.

Platnost osvědčení zaniká:

- po uplynutí 10 let ode dne jeho vydání u osob ve věku do 60 let,
- po uplynutí 5 let ode dne jeho vydání u osob ve věku od 60 do 65 let,
- po uplynutí 2 let ode dne jeho vydání u osob starších 65 let.

Po uplynutí této doby musí adepti v případě zájmu o prodloužení osvědčení složit zkoušku znovu v plném rozsahu, včetně všech náležitostí jako jsou kolek a lékařská prohlídka.

Forma zkoušky

Písemná část

V písemné části dostávají adepti test s 30 otázkami s možnostmi výběru odpovědí, přičemž pouze jedna je správně. Správně musejí být zodpovězeny 2/3 otázek a v otázkách na jedovaté houby a otravy (kterých je v testu 8) nesmí být žádná chyba, proto jejich studiu věnujte patřičnou pozornost. Pokud adept test nesloží, nebude připuštěn k ústní části a musí zkoušku opakovat.

Ústní část

Pokud bylo dosaženo potřebného skóre v písemné části, postupuje adept k ústní části zkoušky, při které má prokázat znalosti jednotlivých jedlých a jedovatých druhů hub, obsažených v platných vyhláškách [397/2021 Sb.](#) a [475/2002 Sb.](#) Houby jsou prezentovány v podobě reprezentativních fotografií. Adeptovi mohou být rovněž kladeny otázky týkající se různých oblastí příslušné problematiky, zejména jedovatých druhů, příčin otrav a první pomoci při nich.

Neúspěšní adepti se mohou pokusit o složení zkoušky nejdříve po uplynutí 2 měsíců po neúspěšném pokusu.

Potřebné znalosti

Je zapotřebí dobře znát všechny druhy hub vyjmenované v příloze č. 15 vyhlášky [397/2021 Sb.](#), a to především jejich morfologii, ekologii, senzorické vlastnosti, období růstu a možnosti běžných záměn.

Dále je třeba znát houby jedovaté, projevy otrav a poskytování první pomoci při příznacích otrav. Nastudovat je zapotřebí níže uvedené druhy jedovatých hub, jejich morfologii, ekologii, období růstu a možnost křížové záměny s houbami povolenými ke sběru, stanovuje je přílohou 2 zmíněná vyhláška [č. 475/2002 Sb.](#) V neposlední řadě je třeba ovládat požadavky

na jakost, skladování a způsob prodeje. Tyto požadavky konkrétně vyjmenovávají §12 a §13 ve zmíněné vyhlášce [č. 397/2021 Sb.](#)

Seznam volně rostoucích hub

1. [Bedla vysoká](#) (*Macrolepiota procera*) - jen mladé plodnice
2. [Čirůvka dvoubarvá](#) (*Lepista personata*)
3. [Čirůvka fialová](#) (*Lepista nuda*)
4. [Čirůvka havelka](#) (*Tricholoma portentosum*)
5. [Čirůvka májovka](#) (*Calocybe gambosa*)
6. [Destice chřapáčová](#) (*Gyromitra perlata*)
7. [Hlíva plicní](#) (*Pleurotus pulmonarius*)
8. [Hlíva ústříčná](#) (*Pleurotus ostreatus*)
9. [Hřib dubový](#) (*Boletus reticulatus*)
10. [Hřib dutonohý](#) (*Boletinus cavipes*)
11. [Hřib hnědý](#) (*Imleria badia*)
12. [Hřib koloděj](#) (*Suillellus luridus*)
13. [Hřib kovář](#) (*Neoboletus luridiformis*)
14. [Hřib plstnatý](#) (*Xerocomus subtomentosus*)
15. [Hřib sametový](#) (*Xerocomellus pruinatus*)
16. [Hřib smrkový](#) (*Boletus edulis*)
17. [Klouzek bílý](#) (*Suillus placidus*)- jen mladé plodnice
18. [Klouzek kravský](#) (*Suillus bovinus*) - jen mladé plodnice
19. [Klouzek obecný](#) (*Suillus luteus*)
20. [Klouzek sličný](#) (*Suillus grevillei*)
21. [Klouzek slizký](#) (*Suillus viscidus*) - jen mladé plodnice
22. [Klouzek strakoš](#) (*Suillus variegatus*)
23. [Klouzek zrnitý](#) (*Suillus granulatus*)
24. [Kotrč kadeřavý](#) (*Sparassis crispa*)
25. [Kozák březový](#) (*Leccinum scabrum*) - jen mladé plodnice
26. [Kozák habrový](#) (*Leccinum pseudoscabrum*) -jen mladé plodnice
27. [Kozák topolový](#) (*Leccinum duriusculum*)
28. [Krásnopórka mlynářka](#) (*Albatrellus ovinus*) - jen mladé plodnice
29. [Krásnopórka žemlička](#) (*Albatrellus confluens*) - jen mladé plodnice
30. [Křemenáč březový](#) (*Leccinum versipelle*)
31. [Křemenáč osikový](#) (*Leccinum rufum*)
32. [Lišák ryšavý](#) (*Hydnum rufescens*)
33. [Lišák zprohýbaný](#) (*Hydnum repandum*)
34. [Liška bledá](#) (*Cantharellus subpruinatus*)
35. [Liška nálevkovitá](#) (*Craterellus tubaeformis*)
36. [Liška obecná](#) (*Cantharellus cibarius*)
37. [Ryzec pravý](#) syn.borový (*Lactarius deliciosus*)
38. [Ryzec smrkový](#) (*Lactarius deterrimus*)
39. [Slizák mazlavý](#) (*Gomphidius glutinosus*)
40. [Sluka svraskalá](#) (*Cortinarius caperatus*)
41. [Smrž](#) (*Morchella*) - všechny druhy
42. [Strmělka mlženka](#) (*Clitocybe nebularis*) - jen mladé plodnice
43. [Stroček trubkovitý](#) (*Craterellus cornucopioides*)
44. [Špička obecná](#) (*Marasmius oreades*)
45. [Václavka hlíznatá](#) (*Armillaria gallica*) - pouze kloboučky bez třeňů

46. [Václavka obecná](#) (*Armillaria mellea*) - pouze kloboučky bez třeňů
47. [Václavka smrková](#) (*Armillaria solidipes*) - pouze kloboučky bez třeňů

Seznam volně rostoucích hub určených pouze pro další průmyslové zpracování pro potravinářské účely

1. [Holubinka bukovka](#) (*Russula heterophylla*)
2. [Holubinka černající](#) (*Russula nigricans*)
3. [Holubinka doupňáková](#) (*Russula palumbina*)
4. [Holubinka kolčaví](#) (*Russula mustelina*)
5. [Holubinka mandlová](#) (*Russula vesca*)
6. [Holubinka namodralá](#) (*Russula cyanoxantha*)
7. [Holubinka nazelenalá](#) (*Russula virescens*)
8. [Holubinka olivová](#) (*Russula olivacea*)
9. [Choroš šupinatý](#) (*Cerioporus squamosus*) - jen mladé plodnice

Seznam jedovatých druhů

- [Muchomůrka červená](#) (*Amanita muscaria*)
- [Muchomůrka jízlivá](#) (*Amanita virosa*)
- [Muchomůrka královská](#) (*Amanita regalis*)
- [Muchomůrka tygrovaná](#) syn. panterová (*Amanita pantherina*)
- [Muchomůrka zelená](#) vč. bílé variety (*Amanita phalloides*)
- [Čirůvka odlišná](#) (*Tricholoma sejunctum*)
- [Čirůvka sírožlutá](#) (*Tricholoma sulphureum*)
- [Závojenka olovová](#) (*Entoloma sinuatum*)
- [Závojenka jarní](#) syn. zvonovka jarní (*Entoloma vernum*)
- [Vláknice začervenalá](#) (*Inocybe erubescens*)
- [Čepičatka jehličnanová](#) (*Galerina marginata*)
- [Pečárka zápašná](#) (*Agaricus xanthodermus*)
- [Holubinka vrhavka](#) (*Russula emetica*)
- [Čechratka podvinutá](#) (*Paxillus involutus*)
- [Hřib kříšť](#) (*Caloboletus calopus*)
- [Hřib satan](#) (*Rubroboletus satanas*)
- [Hřib žlučník](#) (*Tylopilus felleus*)
- [Ucháč obecný](#) (*Gyromitra esculenta*)
- [Třepenitka svazčitá](#) (*Hypholoma fasciculare*)
- Strmělka vosková (již neplatný druh, obecně bílé strmělky, např. listomilná, odbarvená, potůčková)

Základní typy otrav

Typ otravy	Doba latence	Projevy	Příklady druhů
Faloidní	6 - 48 h	Zvracení a průjmy trvající cca 2 dny, později vážné poškození jater, při vyšší dávce či bez lékařské pomoci smrt za 5-6 dní.	muchomůrka zelená muchomůrka jarní muchomůrka jízlivá čepičatka jehličnanová bedla chřapáčová
Parafaloidní	5 - 10 h	Nevolnost, bolesti hlavy a břicha, zvracení, později selhávání krevního oběhu, otok mozku, selhání jater.	ucháč obecný
Muskarinové	0 - 2 h	Pocení, slinění, slzení, zvracení, průjmy, pokles krevního tlaku, třesavka, zúžení zornic, poruchy vidění, později dýchací obtíže, při vyšší dávce bez pomoci hrozí smrt.	vláknice začervenalá vláknice zemní vláknice Godeyova strmělka listomilná
Mykoatropinové	0,5 - 3 h	Nevolnost, zvracení, bolesti hlavy, bušení srdce, rozšířené zorničky, později halucinace a změny chování. Obvykle mizí druhý den.	muchomůrka tygrovaná muchomůrka červená
Psilocybinové	20 - 60 min	Individuální psychické změny - zrakové a sluchové halucinace, změny vnímání času a prostoru, střídání nálad; zrychlený tep, zvýšený krevní tlak. Příznaky kulminují cca 1,5 h po požití, zcela mizí po 6 - 12 h. Někdy se příznaky vracejí bez další konzumace houby (flash-back) i několik týdnů až měsíců po požití.	lysohlávka kopinatá lysohlávka česká

Orellaninové	2 - 17 dní	Nejprve zvýšená tvorba moči, později naopak snížená až zcela zastavená, bolesti žaludku, zvracení, sucho v ústech. Smrt nastává následkem poškození ledvin.	pavučinec plyšový pavučinec skořicový pavučinec polokrvavý
Rhabdomyolytické	1 - 3 dny	Únava, svalová slabost, bolest svalů, po několika dnech ztuhlost svalů a tmavá moč, zarudlá kůže obličeje, nutkání na zvracení a silné pocení. Může nastat i smrt v důsledku poškození srdečního svalu a ledvin.	čirůvka zelánka (?)
Gastrointestinální	1 - 4 h	Hlavními příznaky jsou zvracení, průjem či obojí. Hrozí dehydratace organismu a související potíže, smrt nastává při kvalifikované lékařské pomoci jen výjimečně. Jde o nesourodou skupinu otrav, toxiny jednotlivých druhů se liší, řadu z nich neznáme.	čirůvka tygrováná závojenka olovová závojenka jarní pečárka zápašná ryzec hnědý penízovka vřetenonohá pestřec obecný pestřec bradavčitý
Autoimunitní a alergické	ihned - 1 h	Patří sem nejrůznější většinou banální alergické reakce, např. oční a plicní alergie na výtrusy, střevní potíže, reakce na houbová antibiotika. Řadíme sem ale rovněž životu nebezpečnou "otravu" po opakovaném požití čechratky podvinuté, mající za následek poškození ledvin a výjimečně i smrt.	čechratka podvinutá hlíva ústřičná pýchavky
V kombinaci hub s alkoholem	ihned - 30 min	Červený obličej, později i trup a horní končetiny, bušení srdce, dýchací obtíže, zvracení, průjem, strach ze smrti. Příznaky obvykle do 2 hodin mizí, mohou se objevit po dalším požití alkoholu až 3 dny po požití houby.	hnojník inkoustový hnojník třpytivý

Po syrových houbách	různá	Mnoho jedlých hub obsahuje v syrovém stavu termolabilní jedovaté látky. Některé druhy způsobují zvracení či průjemy, jiné obsahují cytolytické či hemolytické toxiny, např. vynikající jedlá houba muchomůrka růžovka. Druhů, které jsou spolehlivě jedlé i za syrova, je menšina.	hřib satan hřib koloděj hřib kovář muchomůrka růžovka muchomůrka pošvatá čirůvka fialová václavky
Po změněných houbách	různá	Patří sem různá poškození zdraví houbami napadenými, v rozkladu či zapařenými, rovněž otravy chemickými látkami absorbovanými houbou z okolí, jako jsou např. pesticidy, herbicidy, insekticidy, těžké kovy a radioaktivní látky.	nedohub zlatovýtrusý nedohub zelený

Doporučené studijní materiály

Ke studiu doporučujeme aktuální literaturu

- Hagara L. (2014): Ottova encyklopedie hub, Ottovo nakladatelství, Praha
- Holec J., Bielich A., Beran M. (2012): Přehled hub střední Evropy. Academia, Praha

Problematicke jsou věnovány každoročně přednášky vždy v rámci jarního cyklu, na Youtube kanálu ČMS jsou dostupné příslušné díly:

- [Kodexové houby I](#) - jedlé druhy hub, [pdf prezentace ke stažení](#)
- [Kodexové houby II](#) - organizační informace, obsah vyhlášky, jakost, skladování, jedovaté houby a otravy, [pdf prezentace ke stažení](#)

Zpracoval Vláďa Sojka a Markéta Vlčková pro Českou mykologickou společnost
verze leden 2025